

КОЛЕЖ ПО ТУРИЗЪМ - БЛАГОЕВГРАД

КАТЕДРА „БИЗНЕС АДМИНИСТРАЦИЯ“

УТВЪРЖДАВАМ,

РЕКТОР:
ПРОФ. Д-Р ВАСИЛ ЖЕЧЕВ

УЧЕБНА ПРОГРАМА

По дисциплината:	ОРГАНИЗАЦИОННО ПОВЕДЕНИЕ
Включена като	ЗАДЪЛЖИТЕЛНА УЧЕБНА ДИСЦИПЛИНА
В учебния план на специалност:	БИЗНЕС АДМИНИСТРАЦИЯ
Професионално направление:	АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ
Образователно-квалификационна степен:	ПРОФЕСИОНАЛЕН БАКАЛАВЪР
Срок на обучение	ШЕСТ СЕМЕСТЪРА
Форма на обучение	ЗАДОЧНА
Катедра, осигуряваща обучението	БИЗНЕС АДМИНИСТРАЦИЯ

БЛАГОЕВГРАД

I. ИЗВАДКА ОТ УЧЕБНИЯ ПЛАН

Семестър	Кредити	Аудиторна заетост			Извънаудиторна заетост
		общо	лекции	семинари	
V	5	25	18		125
Оценяване					Текущ контрол и писмен изпит

АНОТАЦИЯ

Лекционният курс по дисциплината “Организационно поведение” е разработен в съответствие с общите цели на специалност “Бизнес администрация”. В структурно отношение обхваща лекции и упражнения. Организационното поведение изучава устойчивите характеристики на поведението на човека и човешките общности от гледна точка на организирания труд и управлението. То е интердисциплинарна област, която е посветена както на изучаването и разбирането на причините, структурата и динамиката на индивидуалното и груповото трудово поведение, така и на практиката на въздействието върху него, неговото реално практическо управление

Наред с представянето на фундаментални познания се формират умения за прилагане на тези знания в практиката. Това определя интердисциплинарния характер на преподаването и обучението и очакваните резултати, че получените знания ще подпомогнат изучаването, както на другите дисциплини, така и на дисциплините с икономическа и бизнес насоченост. Познаването на теорията за организациите и техните цели, придобитите знания за правилата по които функционират те ще дадат съответната подготовка на студентите за реализация в практиката.

Целта на учебната дисциплина “Организационно поведение” е студентите да усвоят знания за организацията и как тя функционира, какви са потребностите на хората в нея и как може да бъде организирана така, че нейните собствени цели за бъдат постигнати по най-добър начин и в същото време човешките потребности да бъдат най-добре задоволени. Да разширят познанията си за закономерностите за функционирането и развитието на организацията, за правилата които определят как хората да действат помежду си, да се запознаят с психологията на организационното поведение.

Основните задачи, които следва да бъдат решавани при реализацията на учебната програма са:

1. Да се дадат основни познания за същността и ролята на Организационното поведение
2. Да се усвоят механизмите на поведение в организацията.
3. Да се разширят подготовката и знанията на студентите по проблемите свързани с поведението на организацията и членовете на организацията във вътрешната и външна среда.

Методи на преподаване: За да осигури качествено обучение на студентите, дисциплината “Организационно поведение” съчетава гъвкаво различни методи и форми на обучение: лекции по възлови теми, семинарни упражнения и самостоятелна работа под формата на курсова работа. Формите на контрол също са съобразени с естеството на дисциплината – провеждането на контролни проверки, тестове, обсъждане на казуси по време на семинарните занятия и писмен изпит за проверка на знанията.

Очаквани резултати: След преминаване на курса по дисциплината, студентите трябва да са придобили основни знания и умения за използване и практическо прилагане

на поведенчески анализ на няколко равнища. Обект на разбираемо внимание е поведението на отделната личност в организацията и факторите, които го обуславят, междуличностните отношения в организацията в цялостната им комплексност, както и междугруповите и вътрегруповите отношения.

Необходими предходни знания - Доброто усвояване на материята, предвидена в основните теми на настоящата учебна програма е обусловено от предшестваща сериозна подготовка по дисциплините “Основи на управлението”, “Стратегическо управление”, “Маркетинг” и „Психология на управлението”и др.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

А. ЛЕКЦИИ

ТЕМИ

№	Тема	Литература	Хорариум
1.	ОРГАНИЗАЦИОННО ПОВЕДЕНИЕ КАТО НАУЧНА ОБЛАСТ И АКАДЕМИЧНА ДИСЦИПЛИНА – ПРЕДМЕТ, ЦЕЛИ, РАВНИЩА НА АНАЛИЗ, ПОДХОДИ	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	1
2.	КОНЦЕПЦИИ ЛЕЖАЩИ В ОСНОВАТА НА ОРГАНИЗАЦИОННОТО ПОВЕДЕНИЕ – ЗА ПРИРОДАТА НА ЧОВЕКА, ЗА ПРИРОДАТА НА ОРГАНИЗАЦИЯТА	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	
3.	ИНДИВИДУАЛНО ТРУДОВО ПОВЕДЕНИЕ – ИНДИВИДУАЛНИ РАЗЛИЧИЯ. ДИНАМИКА НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	1
4.	”АЗ”-ЪТ В ОРГАНИЗАЦИОННОТО ПОВЕДЕНИЕ	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	1
5..	МОТИВИТЕ И МОТИВАЦИЯТА В СФЕРАТА НА ОРГАНИЗАЦИОННОТО ПОВЕДЕНИЕ. МОТИВАЦИОННИ МОДЕЛИ.	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	
6.	МОТИВАЦИЯ. ОТНОШЕНИЕ. АНГАЖИРАНост. ВИДОВЕ МОТИВАЦИЯ КЪМ ТРУД – НАГЛАСА, АНГАЖИРАНост, СЪПРИЧАСТНОСТ.	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	
7.	ОРГАНИЗАЦИОННИ ТЕОРИИ	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4,	1
8.	ГРУПИТЕ В ОРГАНИЗАЦИЯТА. СЪЩНОСТ	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	1
9.	ОРГАНИЗАЦИОННИ РОЛИ. СТАТУС И СОЦИАЛИЗАЦИЯ	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	
10.	ФОРМАЛНИ ГРУПИ И СТРУКТУРИ	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4,	1

		5,6,7,8	
11.	НЕФОРМАЛНИ ГРУПИ И СТРУКТУРИ. НЕФОРМАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	
12.	ИМИДЖ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	1
13.	ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА ОРГАНИЗАЦИОННА КУЛТУРА. ФОРМИ. ФУНКЦИИ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА.	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	
14.	МЕЖДУЛИЧНОСТНО ПОВЕДЕНИЕ В ГРУПАТА. СЪЩНОСТ. ВИДОВЕ. ПРОБЛЕМИ. МЕЖДУЛИЧНОСТНА ДИНАМИКА В ГРУПАТА. ВЛАСТ. ОРГАНИЗАЦИОННА ПОЛИТИКА.	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	
15.	КОНФЛИКТИ. ВИДОВЕ КОНФЛИКТИ. КОНФЛИКТНА СИТУАЦИЯ. СТРАТЕГИИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КОНФЛИКТИТЕ	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	
16.	РЪКОВОДСТВО И ЛИДЕРСТВО. СЪЩНОСТ И РАЗГРАНИЧЕНИЯ. КОНЦЕПЦИИ ЗА РЪКОВОДСТВО И ЛИДЕРСТВО.	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	1
17.	КАЧЕСТВО НА ТРУДОВИЯ ЖИВОТ. СТРЕС И НЕГОВОТО УПРАВЛЕНИЕ. СЪВЕТВАНЕ.	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	1
18.	УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОМЯНАТА	О-1,2,3,4,5, 6,7,8,9,10 Д-1,2,3,4, 5,6,7,8	1
	Общо		18

Б. СЕМИНАРНИ УПРАЖНЕНИЯ

№	Тема
1.	ОРГАНИЗАЦИОННО ПОВЕДЕНИЕ КАТО НАУЧНА ОБЛАСТ И АКАДЕМИЧНА ДИСЦИПЛИНА – ПРЕДМЕТ, ЦЕЛИ, РАВНИЩА НА АНАЛИЗ, ПОДХОДИ
2.	КОНЦЕПЦИИ ЛЕЖАЩИ В ОСНОВАТА НА ОРГАНИЗАЦИОННОТО ПОВЕДЕНИЕ – ЗА ПРИРОДАТА НА ЧОВЕКА, ЗА ПРИРОДАТА НА ОРГАНИЗАЦИЯТА
3.	ИНДИВИДУАЛНО ТРУДОВО ПОВЕДЕНИЕ – ИНДИВИДУАЛНИ РАЗЛИЧИЯ. ДИНАМИКА НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ
4.	”АЗ”-ЪТ В ОРГАНИЗАЦИОННОТО ПОВЕДЕНИЕ
5.	МОТИВИТЕ И МОТИВАЦИЯТА В СФЕРАТА НА ОРГАНИЗАЦИОННОТО ПОВЕДЕНИЕ. МОТИВАЦИОННИ МОДЕЛИ.
6.	МОТИВАЦИЯ. ОТНОШЕНИЕ. АНГАЖИРАНост. ВИДОВЕ МОТИВАЦИЯ КЪМ ТРУД – НАГЛАСА, АНГАЖИРАНост, СЪПРИЧАСТНОСТ.
7.	ОРГАНИЗАЦИОННИ ТЕОРИИ
8.	ГРУПИТЕ В ОРГАНИЗАЦИЯТА. СЪЩНОСТ

9.	ОРГАНИЗАЦИОННИ РОЛИ. СТАТУС И СОЦИАЛИЗАЦИЯ
10.	ФОРМАЛНИ ГРУПИ И СТРУКТУРИ
11.	НЕФОРМАЛНИ ГРУПИ И СТРУКТУРИ. НЕФОРМАЛНА ОРГАНИЗАЦИЯ
12.	ИМИДЖ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА
13.	ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА ОРГАНИЗАЦИОННА КУЛТУРА. ФОРМИ. ФУНКЦИИ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА.
14.	МЕЖДУЛИЧНОСТНО ПОВЕДЕНИЕ В ГРУПАТА. СЪЩНОСТ. ВИДОВЕ. ПРОБЛЕМИ. МЕЖДУЛИЧНОСТНА ДИНАМИКА В ГРУПАТА. ВЛАСТ. ОРГАНИЗАЦИОННА ПОЛИТИКА.
15.	КОНФЛИКТИ. ВИДОВЕ КОНФЛИКТИ. КОНФЛИКТНА СИТУАЦИЯ. СТРАТЕГИИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КОНФЛИКТИТЕ
16.	РЪКОВОДСТВО И ЛИДЕРСТВО. СЪЩНОСТ И РАЗГРАНИЧЕНИЯ. КОНЦЕПЦИИ ЗА РЪКОВОДСТВО И ЛИДЕРСТВО.
17.	КАЧЕСТВО НА ТРУДОВИЯ ЖИВОТ. СТРЕС И НЕГОВОТО УПРАВЛЕНИЕ. СЪВЕТВАНЕ.
18.	УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОМЯНАТА
	ОБЩО 7

В. ЛИТЕРАТУРА

I. ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. Куртева, Г., Организационно поведение, Екс-прес, 2015
2. Костова, Д. Организационно поведение, МГУСв. Ив. Рилски, 2012
3. Краева-Митева, Ал. Тодорова, Организационно поведение – тестове, Пони, 2007
4. Пенчева, И., Р. Пенчева, П. Пенчев. Основи на управлението. В. Търново, 2016.
5. Петровски, И. Практически организационен мениджмънт. София, 2014.
6. Паунов, М., М. Паунова, А. Маринов, Организационно поведение, Сиела, 2013
7. Панайотов, Д., Организационно поведение, НБУ, 2013
8. Сотирова, Д., И. Георгиева, Организационно поведение, ТУ, София, 2013
9. Сирашки, Х., И. Емилома, Организационно поведение, Изд. Академия Свищов, 2012
10. Тодорова, К., Р. Златева, Организационно поведение- практически решения, УИ „К. Преславски”, 2014

II. ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Димитров, Д., Управление на конфликта, ИК „Марица” – Пловдив, 2007
- 2.
3. Илиева, С. Организационна култура – същност, функции, промяна, Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, С. 2006
4. Илиева, С. Организационна култура – същност, функции, промяна, Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, С. 2006
5. Майкъл Портър. Конкуrentното предимство на нациите. С., 2004.
6. Нейкова, Р. Организационно поведение. Изд. „ЕКС-ПРЕС”, Габрово. 2006
6. Панайотов, Д., Организационно поведение – новите парадигми на човешкото развитие, НБУ, 2013
7. Паунов, М., Организационно поведение, ИК Сиела, София, 1998
8. Илиева, С. Организационна култура – същност, функции, промяна, Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, С. 2006

Г. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО

1) ОРГАНИЗАЦИЯ НА АУДИТОРНАТА ЗАЕТОСТ

Обучението по учебната дисциплина „Организационно поведение” се извършва под формата на лекции. Задължително в началото на всяка лекция се прави кратко въведение, като се осигурява необходимата преходност от една тема към друга. В процеса на запознаване на студентите с новата тематика се осъществява беседа с тях, за да се постигне приемственост между отделните лекции и те сами да стигнат до заключения, които да въвеждат в новия материал.

2) МЕТОДИ НА ПРЕПОДАВАНЕ, ИНФОРМАЦИОННО И РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ НА СЕМИНАРНИТЕ ЗАНЯТИЯ ПО ДИСЦИПЛИНАТА

““ Организационно поведение”.

Целта е студентите да придобият умения да прилагат усвоените знания. На студентите се обявяват предварително проблемите, по които трябва да се подготвят. По време на упражненията се решават практически казуси и тестове, осъществяват се дискусии по проблемни области, като целта е студентите да бъдат провокирани към самостоятелна работа, логическо мислене, изказване на лични становища и преценки, правене на обобщения и извеждане на заключения по дискусийни въпроси. На студентите се поставя задание, върху което трябва да подготвят писмена разработка, която е обект на обсъждане в занятията.

Информационното и ресурсното осигуряване на занятията се свежда до използване на мултимедия за визуализация на конкретни процеси, модели, схеми, диаграми и таблици, които ще подлежат на обсъждане.

3) ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИЗВЪНАУДИТОРНАТА ЗАЕТОСТ

Извънаудиторната заетост се свежда до усвояване на лекционния материал и работа с литературата, черпене на информация от Интернет, проучвания във фирми, подготовка за тестове и контролни проверки на знанията с цел текущ контрол, системна подготовка по зададени теми за предстоящи семинарни занятия. На студентите се възлага самостоятелно разработване на курсови работи по списък с примерни теми. Курсовите работи се защитават.

Голям процент от извънаудиторна заетост се предвижда и за подготовка и явяване на семестриален изпит по дисциплината.

Разработване на курсова работа

В процеса на обучение по дисциплината студентите разработват курсова работа. Целта е студентите да придобият практически умения за събиране, обработка и анализ на данни по конкретен практически въпрос на управлението на конкурентоспособността на предприятието и разработване на конкретни управленски решения. Курсовата работа предполага проучване на конкретен управленски проблем на управлението на конкурентоспособността на предприятие от всички отрасли на националното стопанство, разработване на стратегия за повишаване на конкурентоспособността, обобщаване на основните дейности, свързани с проучването и формулиране на изводи и препоръки.

Д. ПРИМЕРНИ ТЕМИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА КУРСОВА РАБОТА (ОСНОВНИ НАПРАВЛЕНИЯ)

Е. УКАЗАНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА КУРСОВА РАБОТА

- ✓ Обем на разработката – минимум 15 стандартни печатни страници.
- ✓ Структура – съдържание, увод, изложение на проблема в две части – теоретическа и практическа, заключение (изводи), използвана литература, приложения.
- ✓ Курсовата работа трябва да бъде предадена напечатана не по-късно от 13-та седмица на семестъра.

Ж. ОЦЕНЯВАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

1) ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОЦЕНЯВАНЕТО

Оценяването на студентите за постигнатите резултати в процеса на обучение е съобразено с изискванията на Наредба №21/30.09.2004 г. за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити. Общият брой кредити по дисциплината е 3. Семестриалната заверка се получава при спазване на условията на правилниците и вътрешните наредби на ЧВУ Колеж по туризъм и предаване на разработената курсова работа.

2) ОЦЕНЯВАНЕ ЗНАНИЯТА НА СТУДЕНТИТЕ

Дисциплината завършва с изпит в края на IV семестър. Приоритет в обучението има практическата и самостоятелната работа на студентите. Оценяват се знанията, уменията и компетентността по време на семинарните занятия, при осъществяването на текущия контрол, като от сериозно значение са резултатите, постигнати от поставените задания и тестове. В курса на обучение по дисциплината включва:

- провеждане на входящ текущ контрол на всяко семинарно занятие. Текущият контрол изгражда в студентите отговорност към поставените задачи, самодисциплина, системност в предварителната подготовка, изгражда навици за оптимизиране на времето, развива логическото мислене, умения за селектиране и анализиране на информация, придобита от различни информационни източници. Текущият контрол се осъществява чрез следните методи:

- ✓ Устна дискусия, изразяване на собствени аргументирани становища, касаещи третираната тема в семинарните занятия;
- ✓ Устно представяне и защита на тезите, заложи в зададената писмена разработка;
- ✓ Проверка на усвоените знания чрез решаване на тестове и контролни проверки върху преподадения материал;
- ✓ Умение за представяне и успешно защитаване на собствени идеи;
- ✓ Използване на творчески подход при решаването на казусите.

Критерии за оценяване:

- качество и задълбоченост на писмената разработка;
- умение за представяне и успешна защита на разработките и заложените в тях тези;
- демонстриране на знания, умения и компетентност;
- умение за самостоятелна работа при извънаудиторната заетост.

Система от критерии за оценка:

№ по ред	Оценявани дейности	Диференциране на дейностите	Максимален брой точки

1.	Участие в дискусии	Посочва се броя часове за дискусии (ако има заложен такива) от таблицата за семинарни занятия по 1 точка за участие в обсъждания за всеки час.	15
2.	Разработване на курсова работа	Посочват се примерните теми за курсова работа заложен по-нагоре	28
3.	Тестове за проверка на текущите знания	Посочва се броя на тестовете, ако има такива описани с максимален брой точки на тест – 1	5
4.	Решаване на казуси	Брой казуси (ако има предвидени) по точки на един казус	12
5.	Контролни проверки	Провеждане на 2 контролни проверки с максимален брой точки на една проверка - 5	10
	Писмен изпит	Оценяване на постигнатите резултати от изпита.	30

Окончателна оценка: студентите получават оценка по шестобалната система при следните съответствия с точковата система:

При среден резултат от набрани точки по всички критерии по-малко от 50 точки	Слаб 2
При сумарен брой от 51-60 точки	Среден 3
При сумарен брой от 61-74 точки	Добър 4
При сумарен брой от 75-90 точки	Много добър 5
При сумарен брой от 90-100 точки	Отличен 6

Студентите се допускат до семестриален изпит при набрани минимум 50 точки от текущия контрол, в противен случай те представят допълнително самостоятелна разработка до набиране на необходимия минимален брой.

Крайната оценка се оформя, съгласно приложената таблица по-горе в деня на изпита след писмено изпитване на студентите и в присъствието на асистента, провеждащ семинарните занятия.

Студентите, получили най-малко 51 точки (51 %) от контрола на знанията и уменията получават по 5 кредита, съгласно системата за натрупване и трансфер на кредити.

Всички контролни работи, тестове, материали от изпита се съхраняват в предвидения от правилника за образователната дейност срок от 1 г.

Студентите се информират за организацията на провеждане на обучението, за особеностите на предвидения текущ контрол и за системата за оценка на знанията още на първата лекция.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПОДГОТОВКАТА ЗА СЕМЕСТРИАЛЕН ИЗПИТ – изпитът се провежда по предварително подготвен конспект с конкретни въпроси.

Автор на програмата:
проф. д-р Мария Кичева

Статут: на втори трудов договор
Година на въвеждане на програмата: 2020

Приети изменения на учебната програма на катедрен съвет на катедра «Бизнес администрация» - Протокол 3/04.03.2020 г.

Ръководител катедра «Бизнес администрация»:

проф. д-р Р. Димитрова)